

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
ข้อมูล ณ วันที่.....๑๘.....เดือน..กรกฎาคม.....พ.ศ....๒๕๖๘.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางสาวสมภาร บุตรโคตร

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : เลขที่ ๒๐๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลนาตาล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

โทรศัพท์ ๐๙๓๓-๒๒๘๓๔๔๘ Facebook - Line สมภาร บุตรโคตร

เกิด พ.ศ. ๒๕๑๓ปัจจุบันอายุ ๕๕ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สถาบันการศึกษา โรงเรียนพังโคนพิทยาคม

คณะ/สาขาวิชา -

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ...ผู้ช่วยผู้ใหญ่นบ้าน.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๖๐,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๖

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลักเกษตรผสมผสาน

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงการทำนาหยอด

๒. แปลงเรียนรู้การบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๓ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานเรียนรู้การทำนาหยอดลดต้นทุน

๒. ฐานการเลี้ยงปลา/การแปรรูปปลา

๓. ฐานการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

การลดต้นทุนการผลิตโดยใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ การปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ กิจกรรม
การเกษตรที่เกี่ยวเนื่อง

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

เกษตรผสมผสานและเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ..๑... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. การลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวด้วยเครื่องจักรกลการเกษตร

หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุนาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการทำเกษตรผสมผสาน

วัตถุประสงค์ เพื่อรวมกิจกรรมการผลิตพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่เดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้กิจกรรมเหล่านี้เกื้อกูลกัน ลดความเสี่ยง เพิ่มผลผลิต และใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

เนื้อหาหลักสูตร

๑. เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการเกษตรแบบผสมผสาน เช่น การใช้ประโยชน์จากดิน น้ำ และทรัพยากรแสงแดดอย่างเหมาะสม เกื้อกูลกันระหว่างพืชและสัตว์

๒. ระบบเกษตรแบบผสมผสาน เช่น การปลูกพืชหลากหลายชนิดร่วมเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน พร้อมการหมุนเวียนทรัพยากร เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในระบบ

๓. หลักการสำคัญในการทำเกษตรแบบผสมผสาน คือ ต้องมีการรวมกิจกรรมอย่างน้อย ๒ กิจกรรมขึ้นไปในพื้นที่และระยะเวลาเดียวกัน และกิจกรรมต่างๆ ต้องเกื้อกูลกันอย่างเป็นวงจร เช่น ใช้มูลสัตว์เป็นปุ๋ยให้พืช

๔. รูปแบบการผสมผสานหลัก ๓ กลุ่ม คือ ผสมผสานการปลูกพืชหลายชนิด, ผสมผสานการเลี้ยงสัตว์หลายชนิด และผสมผสานการปลูกพืชควบคู่กับการเลี้ยงสัตว์

๕. แนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้การเกษตรแบบผสมผสานเพื่อความยั่งยืนและลดต้นทุน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

จัดอบรมโดยเน้นการฝึกทักษะการจัดการระบบเกษตรที่ผสมผสานและหมุนเวียนทรัพยากรในรูปแบบที่สอดคล้องกับธรรมชาติและเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาดูงานในแปลง

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เป็นคณะกรรมการระดับจังหวัดในการประชุมเพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการดำเนินงานของ ศพก.ระดับจังหวัด โดยการนำเสนอแผนการการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการประชุมรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการวางกรอบแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ จากนั้นก็นำเรื่องให้ฝ่ายเลขาฯ เสนอแผนเข้าที่ประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรก็ตาม ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

ดำเนินการจัดทำแผนโดยมีผู้เกี่ยวข้องคือ คณะกรรมการ ศพก. ,เกษตรอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. วิเคราะห์ศักยภาพศูนย์และชุมชน รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรคของศูนย์และศูนย์เครือข่าย
๒. แตรายละเอียดกิจกรรมตามเป้าหมาย เช่น กิจกรรมปรับปรุงฐานเรียนรู้ การจัดแปลงเรียนรู้ การอบรมเกษตรกร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ตลอดจนการประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.
๓. กำหนดแผนบูรณาการใน ๓ ระดับ
 - แผนบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด
 - แผนบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ ศพก. รายศูนย์
 - แผนการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ/ศูนย์เครือข่าย
๔. กำหนดตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ และระยะเวลาดำเนินการ
 - กำหนดผลลัพธ์ที่คาดหวัง เช่น การเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุน การขยายกลุ่มเกษตรกรต้นแบบ และแผนติดตามประเมินผล
๕. เสนอและอนุมัติแผนต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ
 - นำเสนอแผนต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานระดับอำเภอ เพื่อรับรองและให้ความเห็นชอบก่อนดำเนินการ

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2567			ปี 2568								
	ต.ค. 67	พ.ย. 67	ธ.ค. 67	ม.ค. 68	ก.พ. 68	มี.ค. 68	เม.ย. 68	พ.ค. 68	มิ.ย. 68	ก.ค. 68	ส.ค. 68	ก.ย. 68
1. พัฒนาแปลงเรียนรู้												
1.1 พัฒนาแปลงเรียนรู้ “การขยายพันธุ์พืช” ในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นโรงเพาะชำ									←			→
2. พัฒนาฐานเรียนรู้												
2.1 การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ” โดย เพิ่มเติมระบบกระจายน้ำภายในแปลง									←		→	
3. พัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก.												
3.1 การใช้ตาข่ายพรางแสงบริเวณศาลาเรียนรู้ เพื่อให้เหมาะสมในการรองรับผู้มาศึกษาดูงาน									←		→	

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีโครงการนาแปลงใหญ่เกิดขึ้นโดย กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับกรมการข้าว เมื่อมีองค์ความรู้จึงเลือกที่จะรวมกลุ่มกับเกษตรกรในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง โดยหวังว่าการรวมกลุ่มในครั้งนี้จะสามารถนำความรู้มาพัฒนาฝีมือของตนเอง ด้วยความเชื่อ คือ การทำเกษตรกรรมทำแล้วมีความสุขจากการประกอบอาชีพสุจริต และได้เป็นนายของตนเอง จึงมีความคิดที่อยากกลับมาใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว และอยู่แบบพอเพียง นางสมภาร บุตรโคตร ได้รวบรวมเกษตรกรที่มีความสนใจรวมกลุ่มกัน และตั้งเป็นกลุ่มขึ้นในนาม “กลุ่มแปลงใหญ่ข้าวบ้านนากลาง” เพื่อทำการเกษตรและทำนาเพื่อเลี้ยงชีพ ในปี พ.ศ.๒๕๖๔ ได้รวมกันจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จดทะเบียนในนาม “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตข้าวโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลง

ใหญ่ หมู่ ๕ บ้านนากลาง” และจดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จดทะเบียนในนาม “ห้างหุ้นส่วนจำกัด กลุ่มนาแปลงใหญ่บ้านนากลาง” ภายใต้การเข้าร่วมโครงการ “ยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด” เป็นโครงการที่มีการดำเนินงานที่อาศัยเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการทำการเกษตร และที่แปลงใหญ่ยังทำการเกษตรแบบอินทรีย์ รวมถึงมีการใช้พันธุ์ข้าวที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจังหวัดอุบลราชธานี วัตถุประสงค์โครงการเพื่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงและปลอดภัย และก่อให้เกิดรายได้ จึงเป็นทั้งต้นแบบและสถานที่ศึกษาดูงาน ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

นางสมภาร ยังได้รับแนวคิดการทำนาอินทรีย์ และเกษตรอินทรีย์จากพระราชดำรัสของในหลวง รัชกาลที่ ๙ จากการริเริ่มทำนาอินทรีย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการลดใช้สารเคมี โดยเริ่มจากการไถกลบตอซังข้าว ใช้ประโยชน์จากฟางข้าวเพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์ การปลูกปอเทือง เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสดในนา นอกจากนี้ยังได้นำมูลวัวมาเป็นปุ๋ยในนาอีกด้วย

ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

๑. ความไม่แน่นอนของผลผลิตจากปัจจัยธรรมชาติ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลงและควบคุมยาก

๒. พื้นที่ทำการเกษตรที่ลดลงและความต้องการเพิ่มผลผลิตในพื้นที่จำกัด ทำให้ต้องใช้เทคนิคการเกษตรที่เน้นประสิทธิภาพสูงเพื่อรองรับความต้องการบริโภคที่เพิ่มขึ้น

๓. สภาวะตลาดที่มีการแข่งขันสูงและราคาสินค้าที่ไม่แน่นอน ทำให้ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑. ด้านพื้นที่จากสภาพพื้นที่ที่มีการขุดบ่อน้ำขนาดใหญ่ ขอบบ่อมีความลาดชัน จึงใช้หญ้าแฝก ในการปลูกขอบบ่อ เพื่อป้องกันการพังทลายของดิน ปลูกไม้ผลเพื่อให้รากยึดเกาะดินไม่ให้เกิดการชะล้างของน้ำ ดิน ใช้เศษวัสดุคลุมดินป้องกันการระเหยของน้ำในดินและวัสดุคลุมดินจะเน่าสลายกลายเป็นปุ๋ยให้กับพืชต่อไป ปลูกพืชหลังนาเพื่อเพิ่มรายได้ ปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อไถกลบเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๒. ด้านวิชาการเกษตรมีการอบรม และศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้ในการทำไร่นาสวนผสม พร้อมนำมาใช้ในการเป็นวิทยากรในการบรรยายให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรที่สนใจทั่วไป

๓. ด้านเศรษฐกิจ มีการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย มีการวางแผนการผลิตเพื่อให้ทราบ รายละเอียดการใช้จ่ายในการดำเนินงานตลอดปี การลดต้นทุนการผลิตในแปลง เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง การทำน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ ใช้วัสดุเหลือใช้ในการผลิตให้เกิดประโยชน์ วางแผนการผลิตให้เกื้อกูลกัน เพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น นำมูลสัตว์ทำเป็นปุ๋ยให้พืช ปลูกพืชเป็นอาหารสัตว์ นำเศษวัสดุจากพืช คลุมรากพืชเพื่อรักษาความชื้นในดิน

๔. ด้านสิ่งแวดล้อมทำไร่นาสวนผสม ทุกกิจกรรมไม่ใช้สารเคมี ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม ไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืช มีการใช้สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืช โรคพืช เช่น ใช้ไตรโคเดอร์มา ปลูกพืชที่มีผลป้องกันศัตรูพืช เช่น ปลูกดาวเรืองในแปลงผักเพื่อช่วยป้องกันศัตรูพืช ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่ผลิตเองในกับพืชในแปลง การแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางด้านการเกษตร เช่น การนำกิ่งไม้ที่ได้จากการตัดแต่งกิ่ง เศษวัชพืชนำไปหมักเป็นปุ๋ย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่การเพาะปลูกตั้งแต่สภาพน้ำ ตรวจวิเคราะห์ดิน

๒. วางแผนและจัดการเพาะปลูกนำผลวิเคราะห์มาใช้ในการวางแผนการเพาะปลูก เช่น การเลือก ชนิดพืช เมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสม การปรับปริมาณเมล็ดพันธุ์ ปริมาณปุ๋ย

๓. ใช้เทคโนโลยีช่วยในการดำเนินการ เช่น รถแทรกเตอร์ ระบบให้น้ำแบบน้ำหยด การใช้ปุ๋ยตาม ค่าวิเคราะห์ดิน

๔. การติดตามและประเมินผล หลังทำการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวแล้วมีการจัดเก็บข้อมูลปริมาณ ผลผลิต ตลอดจนต้นทุนกำไรในการเพาะปลูก

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑. การเก็บตัวอย่างดิน

- เก็บหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือก่อนเตรียมดินปลูกครั้งต่อไป
- เลือกพื้นที่เก็บตัวอย่างดินที่ไม่เปียกแฉะ หรือมีน้ำท่วมขัง
- ไม่เก็บบริเวณที่มีปุ๋ยตกค้าง หรือเคยเป็นคอกสัตว์ เพื่อให้ผลวิเคราะห์ถูกต้อง

๒. นำตัวอย่างดินที่ได้ส่งให้สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือ ศดปช.เพื่อทำการวิเคราะห์ระดับธาตุอาหารในดิน เช่น อินทรีย์วัตถุ, ฟอสฟอรัส, โพแทสเซียม แยกเป็นระดับต่ำ, ปานกลาง, สูง ตามค่ามาตรฐาน

๓. ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ครั้งที่ ๑ ใส่พร้อมปลูก หรือ ๕-๑๐ วันหลังย้ายกล้าโดยโรยปุ๋ยข้างแถวพืชแล้วพรวนกลบ

ครั้งที่ ๒ ใส่หลังครั้งแรก ๑๕-๓๕ วัน (ขึ้นอยู่กับชนิดพืช เช่น ข้าวใส่ครั้งที่ ๒ เมื่ออายุ ๓๐-๔๕ วัน) โดยใส่ข้างแถวแล้วกลบเช่นกัน สำหรับพืชไร่ทั่วไป เช่น ข้าวโพด สวนผัก ไม้ผล ให้แบ่งใส่ปุ๋ยเป็นครั้ง ๆ ตามช่วงเจริญเติบโตต่าง ๆ เพื่อให้พืชดูดซึมธาตุอาหารได้เต็มที่และลดการสูญเสีย

๔. การใส่ปุ๋ยเพื่อปรับสภาพดิน ถ้าดินมีความเป็นกรดสูง ใส่ปูนขาวหรือปูนมาร์ลคลุกกับดินก่อนปลูก ๑-๒ สัปดาห์ เพื่อปรับค่าความเป็นกรดให้อยู่ในระดับเหมาะสมกับพืช เพื่อให้ธาตุอาหารในดินถูกปลดปล่อยได้ดีขึ้น

๕. การใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักควบคุม จะใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วยเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้ดินร่วนซุยและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมี

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๕-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๒) พืชผัก พื้นที่ปลูกจำนวน ๐-๑-๐ (ไร่-งาน-วา)

๑.๓) ไม้ผลผสมผสาน พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ - ๐ - ๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) การเลี้ยงปลา ได้แก่ ปลานิล ปลานวลจันทร์ ปลาหมอ ปลาไน ปลาดูเกียขาว ปลาดุก จำนวน ๓ (หน่วยบ่อ)

๒.๒) เลี้ยงกบ จำนวน ๑ (หน่วยบ่อ)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) วัว จำนวน ๕ (ตัว)

๓.๒) ไก่ไข่ จำนวน ๒๐ (ตัว)

๓.๓) เป็ด จำนวน ๕ (ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) น้ำหมัก

๔.๒) ปุ๋ยหมัก

๔.๓) สมุนไพรโรแมลง

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าไถ+พรวน เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าแรงงาน เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๑,๒๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๗,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ขยายผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้วันละ ๑๕๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ขยายพืชผักผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑๕๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ไข่ไก่ ขยายปลา

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๒,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าว ไร่ ไร่ ไร่

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. มีผลผลิตบริโภคเองในครัวเรือน เหลือก็นำไปจำหน่าย ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ทำให้มีเงินออม

๒. เป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเกษตรให้กับชุมชน และบุคคลที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษาและดูงานได้

๓. การทำเกษตรแบบพึ่งพาตนเองลดการใช้สารเคมี ทำให้มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๔. มีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพ มีความสุขที่ได้เห็นบุตรหลานช่วยกันทำเกษตรที่บ้าน โดยที่ไม่ได้เข้าไปทำงานที่ต่างจังหวัด

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

๑. มีการบำรุงรักษาและจัดการดินอย่างถูกวิธี เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และจุลินทรีย์เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดการใช้สารเคมีที่เป็นพิษต่อทรัพยากรธรรมชาติ

๒. การปลูกพืชและผลิตที่เน้นความพอประมาณและสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ไม่สูญเสียทรัพยากร

๓. การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่หลากหลายทำให้มีความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ
- ๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)
๑. ต้นทุนการผลิตลดลงเพราะมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดผลกระทบต่อธรรมชาติ
 ๒. ทำให้เป็นตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตในเกษตรกรในพื้นที่ให้คิดถึง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑. มีความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่การเกษตร เช่น ขนาดพื้นที่ ประเภทพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมในพื้นที่ รวมถึงสถานการณ์ทรัพยากรน้ำ และคุณภาพดิน

๒. เป็นแปลงพยานของสำนักงานเกษตรอำเภอและมีความรู้ในการบริหารจัดการโรคและแมลง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

๑. ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเกษตรและการแก้ไขปัญหาเกษตรกรในหมู่บ้าน ชุมชน และเกษตรกรทั่วไป

๒. เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรผู้นำที่เข้ามาเรียนรู้ใน ศพก.

๓. เป็นวิทยากรศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน

๔. เป็นวิทยากรด้านการเลี้ยงสัตว์ ด้านประมง

๕. เป็นวิทยากรและปราชญ์ชาวบ้าน กศน.อำเภอนาตาล

๖. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน/ทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง

๗. เป็นศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอ (ศพก.)

๘. เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ เรื่อง เกษตรผสมผสาน/ทฤษฎีใหม่/เศรษฐกิจพอเพียง

๙. เป็นวิทยากรด้านการปรับปรุงบำรุงดิน ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

๑๐. มีเกษตรกรที่สนใจมาศึกษาดูงาน และมาสอบถามปัญหาในด้านการเกษตรและนำเอาองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้จริง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

๑. ให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ในเรื่องของการปรับปรุงบำรุงดิน และการเตรียมดินในการเพาะปลูก

๒. เป็นแหล่งเรียนรู้และศูนย์บริการที่ช่วยเกษตรกรแก้ไขปัญหาการเพาะปลูกส่งผลให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการปรับปรุงผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

๑. บริการให้ข้อมูล ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และบุคคลที่สนใจมาศึกษาดูงาน

๒. มีศาลาเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ และหลักสูตรการเรียนรู้ที่ รองรับแก่เกษตรกรที่จะมาศึกษาดูงาน

๓. มีเกษตรกรสอบถามปัญหาด้านการเกษตรอยู่เป็นประจำ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางในการขยายผลใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผ่านการอบรม ฝึกปฏิบัติ และมาศึกษาพื้นที่จริงที่ ศพก. และก็มีเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ในแปลงและนำแนวทางปฏิบัติการทำไร่นาสวนผสมตามหลักทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียงของตนเองได้ประสบผลสำเร็จ และสามารถดูเป็นแบบอย่างได้หลายราย ทำให้มีทั้งเกษตรกรต้นแบบและเกษตรกรตัวอย่างในพื้นที่เพิ่มขึ้น

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑. มีการบูรณาการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ร่วมกับเกษตรกรชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ

๒. มีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้นำร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ และเป็นแหล่งบ่มเพาะเกษตรกรให้ก้าวสู่ผู้ประกอบการเกษตรและสร้างเครือข่ายในพื้นที่

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

๑. รับผิดชอบด้านการบริหาร วางแผน ขับเคลื่อน และประสานงานกับ ศูนย์เครือข่ายและหน่วยงานในพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่

๒. พัฒนาศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓. เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรในพื้นที่และผู้สนใจ

๔. ทำหน้าที่เป็นผู้นำการประชุมคณะกรรมการ ศ. พกระดับอำเภอร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ

๕. ช่วยเหลือสังคมและเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- มีส่วนในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในพื้นที่และก็มีเกษตรกรที่เข้ามาเรียนรู้ในแปลงและนำ

แนวทางปฏิบัติการทำไร่นาสวนผสมตามหลักทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียงของตนเองได้ประสบผลสำเร็จ และสามารถดูเป็นแบบอย่างได้หลายราย เช่น นายเวช เมฆโต เกษตรกรตำบลข้าวปุ้น นายถาวร กันทะมา เกษตรกรตำบลโนนสว่าง ทำให้มีเครือข่าย ศพก.เพิ่มขึ้น

แปลงขยายผล นายบุญสวน ไชยหลง เกษตรกร หมู่ที่ 9 ตำบลพังเคน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เป็นผู้นำในชุมชนเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานกองทุนหมู่บ้านและบริหารกองทุนหมู่บ้านจนเกิดผลดี มีผลกำไร เป็นเงินสะสมให้นำไปใช้ประโยชน์แก่หมู่บ้าน จนประชาชนในหมู่บ้านยกย่อง เป็นกรรมการ ศพก. เป็นกรรมการ อกม.ระดับอำเภอ(ผู้ทรงคุณวุฒิ) เป็นสมาชิกสภาเกษตรกร เป็นกรรมการแปลงใหญ่ระดับอำเภอ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

๑. เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร

๒. ยินดีที่จะเป็นจุดดูงานให้แก่เกษตรกรที่สนใจ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ทำวันนี้ ให้ดีที่สุด” นางสาวภาร บุตระโคตร เป็นคนชอบการทำงานเกษตร มีความสุขแบบเศรษฐกิจพอเพียง พอเพียง พอประมาณ บนพื้นฐานความมีเหตุผล มีความตั้งใจที่จะดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสมตามทฤษฎีใหม่ เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ในบริเวณใกล้เคียง และผู้ที่สนใจทั่วไป

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑. นายจิรวุฒิ ทาเทพ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๒. น.ส.รุ่งนภา กาวิชัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
๓. น.ส.กนกวรรณ ศิลปสาย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑. การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้เกษตรกรได้เล่าประสบการณ์ แนวทางการทำงาน และความสำเร็จที่เกิดขึ้น
๒. การให้เกษตรกรเล่าเรื่องเพื่อบันทึกรายละเอียดขั้นตอนและผลการปฏิบัติงานของเกษตรกรอย่างเป็นกันเอง โดยสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกออกมา

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑. คำถามในการถอดบทเรียนเข้าใจยาก ต้องอาศัยการสื่อสารกับเกษตรกรการตั้งคำถาม และการจับประเด็น เพื่อดึงความรู้เชิงลึกออกมาอย่างครบถ้วน
๒. ในการถอดบทเรียนต้องมีการวางแผนและการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพื่อที่จะทำได้ ข้อมูลครบถ้วน

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.